Nova et Methodica,

INSTITVTIO LINGVÆ HEBRAEÆ & CHALDÆÆ.

In qua,

Fundamenta firma Lectionis, Formationis, Punctationis, & Mutationis, proponuntur, et Anomala ad Analoga revocantur.

Vsui Eorum,

Quibus fontes *Israëlis* plenè intelligere, et ex illis limpidissimas aquas haurire, curæ cordiq, est, accommodata.

Studio et opera, VICTORINI BYTHNERI.

Ambros. ep. 17.

Nec Imperiale est libertatem dicendi negare, nec Sacerdotale quod sentias, non dicere.

LONDINI,
Typ. Gulielmi *Iones*, 1635.
Vænit in Bibliopolio Iohannis Rothwell, *sub signo Solis, in Cœmeterio Paulino.*

*70-482

ILLVSTRIBVS,
MAGNIFICIS AC GENEROSISSIMIS
Dominis.
DISTRICTVS SENDOMIRIENSIS
IN MINORI *POLONIA*, EC-
CLESIARVM ORTHODOXARVM.
Patronis.

Dominis Ευεργέταις *ac Mecænatibus benignissimis.*

Hos Academicos labores, in grati animi indicinam, devotè consecrat

Cliens.
VICTORINVS BYTHNERVS.

Lectori Benevolo S.

SEDULAM imitatus Rutham Lector Benevole, quæ post uberem aliorum messem spicilegium faciebat: INSTITUTIONEM hanc Linguæ Hebrææ, post eruditos aliorum labores, publici iuris facio. Quâ verò occasione propositum aggressus fuerim, paucis (ne opus sit face, aut concubio noctis) exponam. Biennium est & ultra, cum Linguam Sanctam, vulgò omnium facillimam, talem esse de facto si Institutor adsit methodicus, perspicuus, et insuper non invidus, deprehendi. Hinc, cum vonere assiduo, solũ illud fertile Grammaticorum inverterem, factum volente eventu, ut leges pluribus vicibus ad Solem examinis cocta, per incrementa quotidiana, exercitationum et observationum, tandẽ maturuerit, et in hanc aciem lucis prodierit Vt igitur animis eorum, quibus discere hanc Linguam cordi est, ὑπέκαυμα maius (quam ante hac actum) adderem, ne in ipso limine difficultate quadã abstererentur, Regulis certis, usque

paucis, totum negotium Punctationum Regularium, et Formarum vulgarium, eas ab Irregularibus et minus usitatis, lineola dissecans, et typo maiori discriminans, methodo, quam ipsa naturâ rei subministrabat, expedivi. Et ne Fontium mancam cognitionem Lectori exhiberem, etiam Chaldaismi convenientiam cum Hebraismo ad marginem, dissonantiam verò, Tractatu brevi sub finem, exprîssi. In utraque opella, ita me gessi, ut Regulæ ex exemplis sint perspicuæ, nihil in eis superflui positum, nec aliquid necessarii omissum. Vnde nec Autorum nomina, ex quibus quædam dessumpta addo, in hoc saltem seriò incumbo, ut fructus aliquis etiam inde, (et quidem compendio) in Ecclesiæ filios redundet. בי לישבים לפני יהוה סחרה Labore hoc Lector candide fruere, et studiis meis, animo et lingua fave. Quod si hæc placuerint, propediem iuvante IEHOVA, Clavem linguæ Sanctæ, ex ipsis Scripturæ S. sententiis conformatam, cum harum Regularum praxi, et idiotismorum enucleatione, expecta.

SCELETON INSTITVTIONIS HEBRÆÆ.

A. *Lectionis Elementa ſunt.*

- Conſonantes, *Reg.* 1.
- *quarum Diviſio.* *Reg.* 2.
- Vocales,
  - Longæ
  - Breves, *Reg.* 3.

B. *Ex utriſque reſultat* Syllaba, *quæ eſt*

- Pura
  - *cui ſæpè accedunt literæ in lectione ſuperfluæ.* *Reg.* 4.
- Mixta mediante
  - Seleva eſt
    - *Simplex*
      - Mobile — *Expreſſum* R. 5
      - Queſcens — *Subintellectũ, cuius vicarium, ſub* עָרַהּ *vicem ſubit.* R. 6.
    - *Compoſitũ* R. 7. — *Patach*
  - Dageſch
    - *Forte, in duplicatione. Eſtq;*
      - *Characteriſticum.*
      - *Cõpenſatiuum*
      - *Euphonicum,* R. 8.
    - *Lene, extra duplcationẽ in 6 literis.* R. 9

C *E Syllabarum combinatione, oritur* Vox.

quæ eſt

- *Declinabilis.*
  - *Verbum.* *Cap.* 2.
  - *Nomen.* *Cap.* 4.
  - *Pronomen.* *Cap.* 5.
- *Indeclinabilis.* *Cap.* 6.

D Vtriuſque his ſpectatur.

1. Conſtitutio, *quæ fit per literas*
   - *Radicales,* ex quibus oritur Radix verbalis.
   - *Seruiles.* *Reg.* 10.
2. Mutatio. *Vide I.*
3. Diſtinctio. *Vide L.*

Verbi conſideranda eſt.

Analogia, cuius Coniugationes 4 ſunt partes

- Formatio
  - Generis — Reg. 11.
  - Numeri
- Character.
  - Temporis — Fut. Participi.
    - Præter R. 12
    - Imper. R. 13
    - Futur. R. 14.
    - Infinit. R. 15
    - Partici. R. 16
  - Coniugationis.
    - Primæ
      - Activæ kal. R. 12 quo deſtituitur,
      - Paſſ. Niphal. cuius Nun. R. 17
    - Secundæ, dageſch cuius
      - Act. Pihel. R. 18
      - Paſſ. Pyhal. R. 19
    - Tertiæ ה cuius
      - Activa Hiphil. R. 20
      - paſs. Hophal. R. 21
    - Quartæ Syllaba הִתְ, Reg. 22.

Anomalia, quæ committitur in

- Prima, in iis quæ incipiunt ab
  - א Reg. 23.
  - י et נ Reg. 24.
- Secunda, quorum media eſt vel
  - Vav Reg. 25.
  - Geminata Reg. 26.
- Tertia, quorum vel
  - Terminatio eſt in
    - ה Reg. 27.
    - א Reg. 28
  - Concurſus literarum ה et radicalium, cum ה et ש ſervilibus, Reg. 29.
- Literarum אהוי vel Radicum cognatarum confuſione. Reg. 30.

A Verbis deſcendunt Nomina.

quorum

- Articulus, Reg. 31.
- Genus, Reg. 32.
- Flexio, Comparatio. Reg 33.
- Numerus
  - Dualis, Reg. 34
  - Pluralis
    - Maſculinorum R. 35.
    - Faminorum, R. 36.

G Nomina ſequuntur Pronomina.

- Perſonæ
  - Primæ
  - Secundæ
  - Tertiæ
  - Reg. 37
- quæ ſunt
  - Integra
    - Relativum.
    - Interrogat.
    - Demonſtrat.
  - Cõiuncta
    - Præfixum.
    - Affixa.
    - Reg. 38.

H Voces Indeclinabiles ſunt Particulæ

- Suntq;
  - Separabiles.
    - He Erothematicum. Reg 39.
  - Inſeparabiles
    - Vau
      - Converſivum.
      - Copulativum.
      - Reg. 40.
    - Literæ כלב. Reg. 41.
    - Præpoſitio מ Reg. 42.

I Mutatio punctorum in Voce.

- fit ob
  - Schevaiim concurſũ idq;
    - Simplicis
      - ſub quacũq; conſona. cũ ſimplici R. 43
      - ſub (ʾ) precedente uicario (ֵ) vel (ֶ) Reg. 44.
    - Compoſiti ſequente ſimplici. Reg. 45.
  - Punctorum affinitatem Reg. 46
    - (ֶ) cum (־)
    - (־) cum (ֵ) vel (ֶ)
    - i cum (ִ) (ֵ) vel (ֶ)
  - Literas Gutturis Reg. 47.
  - Dageſch. Reg. 48.
  - Incrementum literarum in
    - Genere. Reg. 49.
    - Specie Vide K.

In ſpecie Incrementum eſt,

- Conſpicuũ in
  - Affixione cuius
    - Modus in Vocibus
      - Declinabilibus exeuntibus in
        - Vocalem. R. 50.
        - Conſonã, quib. Affixa agglutinantur
          - 1. Per. R. 51
          - 2. Per. R. 52.
          - 3. Per. R. 53
      - Indeclinabilibus Reg. 54.
    - Affection. ob hæc enim
      - Voces mutantur ratione
        - Conſonarũ R. 55
        - Vocalium R. 56
        - Formæ diverſæ vid. Regim.
      - Puncta transponuntur. Reg. 57.
      - Epenthelis literæ ſit R. 58.
  - Paragoge. literarum
    - Iod et Vau. Reg. 59.
    - Nun. Reg. 60.
    - He
      - Verborum
      - Pronomin.
      - Nominum
        - Loci
        - Temporis
        - } Reg. 61.
- Latens, in Regim. ob quod Voces
  - Mutantur in
    - Conſonis, R. 62.
    - Vocalibus, R. 63.
    - Forma. R. 64. quod etiam ad Affixionem referendum.

L Diſtinctio fit per Accentum.

- qui eſt
  - Tonicus cuius
    - Sedes
      - Nativa Reg. 65.
      - Accidentaria R. 66.
    - Diviſio, Ratione
      - Officii in
        - Reges *quorum Imperium in puncta* Reg. 69.
        - Principes
        - Miniſtros } Reg. 67.
      - Situs in
        - Propoſitivos, } Reg. 68.
        - Poſtpoſitivos.
  - Euphonicus qui eſt
    - Metheg. Reg. 70.
    - Maccaph, Reg. 71.

אילותי לעורת חושה

Incipit.

Caput Primum

De Lectione.

Regula prima.

Lectionis Hebraeæ, prima Elementa sunt, Consonantes et Vocales.

Totidem et Chaldæorum.

Consonantes sunt XXII. quarum Nomina et Figuræ hæ sunt.

Aleph	א	1
Beth	ב	2
Gimel	ג	3
Daleth	ד	4
He	ה	5
Vav	ו	6
Dsain	ז	7
Cheth	ח	8
Teth	ט	9
Iod	י	10
Caph	כ	20
Lamed	ל	30
Mem	מ	40
Nun	נ	50
Samech	ס	60
Ngain	ע	70
Phe	פ	80
Tsade	צ	90

Notæ

1. *Quinq; ista literæ* ממנפצ *in fine figuram mutant, hoc modo*

ך ם ן ף ץ

2 *Per Consonas Numerus exprimitur.*

Et quidem Ab א *ad* י *sunt Num. monadici. A'* כ *ad* ק *denarii. Ab hinc ad finem Alphabeti, unâ cum quinq; finalibus, centenarii.*

Vltræ decem, monadicus denario præponitur. h. m. יב 12.

At pro יה 15. *ponitur* טו

Koph ק	100
Resch ר	200
Schin ש	300
Thau ת	400

3. Schin *cum puncto* Iamin *pinguius sonat, cum* Smol *exilius. ut:*

שִׁחִין *Schechin:*

חֶרֶשׁ *Cheres.*

Regula secunda.

Ratione instrumenti, dividuntur conson. in

Gutturales	אהחע
Labiales.	בומף
Linguales.	רטלנת
Dentales.	זסצרש
Palati.	גיכק

Vsus

Sæpe literæ ejusdem instrumenti, inter se permutantur. ut: אַבְרֵךְ *pro* הַבְרֵךְ *Gen.* 41. 43. נְסָה *pro* נְשָׂא *pro* עָלַם *vel* עָלַן.

Divisio hæc competit etiam Chald.

Regula tertia.

Vocales sunt decem.

Longæ.

Camets	ָ	A
Zere	ֵ	E
Chirek longum	ִ	I
Cholem	ֹ	O
Schurek	וּ	V

Breves.

Patach	ַ	a
Segol	ֶ	e
Chirek parvum	ִ	i
Camets chatuph	ָ	o
Kybbuts	ֻ	u

⊙ *Vide Regul.* 9. 21. 49. 56 57 62. 66. 67. 70. 71.

Observat.

1 *Chirek long. et Cholē sæpe scribuntur absq; fulcro. ut:* מְעִיל *pallium* עֵרֹם *nudus.*

Eædem apud Chal.

2 *Sæpe Cholem coalescit cum* ש. *Et quidem cum puncto ejus (a)* Iamin, *cum præcedens consona vocali adjungitur. (b) cum puncto* Smol, *cum ipsa litera vocali caret. ut:*

(a) נְשֵׁק *noschek*

(b) שְׁבַע *schobang*

3 (ָ) *longum a* (ַ) *parvo solis regulis Grammaticis discernitur.* ⊙

Nota.

Pro his figuris punctorum, ad hibebantur olim in Codicib. non punctatis Matres lectionis ’או, *cuius rei rudera, adhuc hodie extant in* קָאם *Hoſ.* 10. 14. רָאג *Neh.* 13. 16. צָוָאר *Ioſ.* 8. 8. תִּישָׁעֶה *Exod.* 25. 31. אִיתָם, *Pſ.* 19. 14. מְיוּרַי *Pſ.* 30. 4. *et ſimilibus.*

Regula Quarta.

E Conſonis et Vocalibus, fit SYLLABA, quæ eſt vel Pura, vel Mixta.

PVRA, conſtat conſona incipiente, et vocali terminante, idq; longâ regulariter, *(a)* brevi nonnunquam, ſed accentuatâ, *(b)* ut:

(a) פְּאָה *(b)* יֵשׁ.

Quatuor iſtæ conſonæ ’אהו, in conſtituenda Syllaba pura, quieſcunt in homogenea quietis ſuæ vocali. Hinc:

Idem uſus harum literarum eſt apud Chald.

א & ה finale (niſi ſit Mappicatum) filet.

ו cũ cholẽ et ſchurek

’ finale poſt (◌ֹ)et(◌ּ) Medianum autem, vocali caſſum.

Nota.

Mappik perit, dum ה *accipit vocalem ut:* אֱלֹהַּ *plur.* אֱלֹהִים.

MIXTA, conſtat conſona, vel pluribus terminantibus; quod fit dum litera mobilis præcedenti vocali per SCHEVA vel DAGESCH copulatur. ut:

פִּקְדְתִּ

Regula

Regula Quinta.

SCHEVA eſt duplex, ſimplex et Compoſitum.

SIMPLEX, notatur duobus punctis infra conſonam, hoc modo: בְּ

Eſtq; Mobile vel Quieſcens,

Etiam apud Chald Vid. R. 1.

De Mobili eſt hic Canon.

SCHEVA legitur per *E* breviſſimum, ſi ſit (1) ab initio, (2) ſub Dageſch, (3) poſt Metheg ſupplentis vicē Dageſch, (4) poſt longam, (5) poſt ſocium. ut:

(1) בְּפִי׳ *pagus*, (2) הַבְּכוֹר *primogenitus.*
(3) יִרְאוּ *timebunt.* (4) עָשְׂתָה *contabuit*
(5) מִכְנָסַ׳ם *femoralia.*

Quieſcens, eſt vel Expreſſum vel Subintellectum.

Canon.

I

Expreſſum ſcheva, conſonam ſuam, precedenti vocali coniungit. (1) poſt brevem, (2) ante ſocium, (3) in fine dictionis. ut:

(1) מַטְוֶה *netum* (2) שָׁמְרוּ *ſervabant:*
(3) קִשְׁטְ *veritas.*

II Subintellectū, concipitur ſub omni ultima dictionis Conſona, non quieſcente. *(a) quod demum eluceſcit, cum aliquid additur.* ut:

(a) פָּשַׁט *Irrupit.*
(b) פָּשַׁטְתָּ

Nota

Finales בְּרֵכְפַּת *et earum cognatæ* ק *et* ט, *pro ſcheva ſubintellecto, habent expreſſum, quando precedens conſona adſciſcit ſibi Scheva. ut:*
יִשְׁבְּ יְרֵךְ יִפְתְּ

Regula ſexta.

Comptiet et Chal. R. 1.

Vicem ſchevatis ſubintellecti, ſubit Patach Furtivum, ſub Gutturalib. עחה poſt quatuor poſte mar vocales longas, et ante conſonã effertur. (a) *quod incremento accedente, evaneſcit* (b) *ut:*
(a) בְּרִיחַ *beriach*
(b) בְּרִיחִים *vectes*

Notæ.

1 *Cum præcedens Vocalis eſt* (ָ)*vel* (ֵ) *ſæpe in earum locum* (ַ) *Furtivum reijcitur. ut:*
הוֹפִ֫יעַ *pro* הוֹפְ֫יעַ.
At in Futuro Kal, etiam precedente ו *cum vaf Hippuch. ut:*
וַתָּנִיחַ *pro* וַתָּנֻחַ.
2 *In forma* פָּקַ֫דְתָּ *ſub ultima* ע *vel* ח *pro* (ְ) *eſt* (ַ) *Furtivum ut:*
שָׁמַ֫חְתָּ יָרַ֫עְתָּ.

Regula Septima.

Habent etiam Chal.

Scheva Compoſitum eſt triplex:

Chateph { Patach. ֲ *a* / Segol. ֱ *e* / Kamets. ֳ *o* }

Irregulariter non gutturalibus apponitur. ut:
בִּרְכוֹ.

Regula Octava.

Competit et Chal. utrumq;

DAGESCH FORTE, literas duplicat.

Eſtque triplex.

Characteriſticum, *conjugationis ſecundæ et 4tæ.*

Compenſativum, *literæ deficientis.*

Euphonicum, literarum quarumvis, maximè *vero tertiæ radicalis, quando ſub ſecunda, præcedit* (ַ) *vel* (ָ) *aut cum vox terminatur in* ה. *ut:*
מְעַטּ *plur.* מְעַטִּים עֲבָרָה
עָנִּי *pl.* עֲנִיִּים.

Regula

Regula nova.

Extra casum duplicationis Dagesch Lene literis בְּגַדְכְּפַת inscriptum, aspirationem ab illis tollit. Idque 1. *regulariter post Scheva terminans.* 2 *post literas quiescentes et vocalem terminantē, quoties* (*a*) *duæ ex Begad cephat in principio vocis concurrunt.* (*b*) *dictio præcedens, est cum Accentus Regio, aut Legarme* (*c*) *post* יְהוָה *ut:*

1 מִסְפָּר.

a אֱמוּנָתְךָ בְּפִי.

b עָשׂוּ בַּלָּה

Nota.

Interdū manent Raphe, post scheva terminans. Si nimirum illud sit:

1 *Primitivum ut:* בִּבְכִי.

2 *Ex longo* (ֵ) *&* (ֶ) Nominum ut: חַנְפִּי לֵב.

3 *Ex cholem et* (ֹ) verborum ut: פְּקֹדוּ.

4. *Ante affixa,* vel literam paragogicā ut: בִּגְדִי.

5. *In affixis* כֶם et כֶן.

6 *In forma* מַלְכוּת

CAPVT. II.

DE VERBO.

E Syllabâ unâ vel pluribus, oritur Vox, *cujus hic spectanda erit.* 1. Constitutio. 2. Mutatio. 3. Distinctio.

Vox, constat literis Radicalibus et Servilibus.

Regula X.

Radicales } literæ sunt XI. { חַט סְפָר נָוַע צְדָק מְשָׁה כְּתַב אֵלִינוּ } Vide discrepantiam R. 2.

De

De utrisque sunt hi Canones.

1. Literarum Radicalium, in genere punctatio determinari nequit, nisi, quod prima Radicalis, *(si non sit dageschata)* in Nominibus et Verbis perfectis accipit (:) quando Servilis præfigitur. ut:

פְּקוֹד׃

2. Serviles, præfixæ Nominibus et Verbis perfectis, *(nisi sequatur Dageschata)* accipiunt Scheva. ut:

סְפַר׃ סִפֵּר׃

Regula XI.

Conjugationes Verborum sunt 4. in quibus potissimum Formatio *et* Character *est notandus.*

I Formatio *Generis Fæm. in Præteritis, fit à Mascul. per* ה *cametsatum, rarius per* ת. *In Futuris, per* ׳.

Numeri Pluralis à Singulari, per ו.

In Futuris autem, augmentum Syllabicum consequens נָה, *constituit plural. famin. antecedente nonnunquam* (׳) *segolato.* ut:

תִּגְבַּהְנָה *exaltabuntur.*

Hinc Maxima.

Terminationes verborum ה, ו et ׳. punctum à se proximum, mutant in Scheva. ut:

פְּקֻדוּ׃ *ab* פְּקוֹד׃

II Character Temporis, excludit characteristicam coniugationis, et

Excipe

יְהוֹרֶה׃ *Neh:* 11. 17.
יְהוֹשִׁיעַ׃ *Ps.* 18. 7.

eius

ejus vocalem assumit, manente aliquando ejus vestigio, in sequenti litera. ut:

הִנָּפְקֹד *pro* הִפָּקֵד.

יְהֵילִלוּ *Es.* 52. 5. *quæ more Chaldæorum, etiam characterem Conjugat. retinent.*

Regula XII.

Conjugatio prima Activa, vocatur KAL. *Idque tum quod charactere destituitur, tum quod significatus est simplicis, notatquè ut plurimū* (a) actionem, *quæ subjectum suum non egreditur.*

Tertia persona masculina, ipsū thema exhibet, habens sub prima radicali (ֻ) sub secunda (ֵ) vel (ֶ) rariſſimè appositum (b) cholem. *ut:*

יָגוֹר חָפַן פָּרַע

Formæ Kal.

Præteritum.

sing.	
visitavit פָּקַד	פָּקְדָה
פָּקַדְתָּ	פָּקַדְתְּ
פָּקַדְתִּי	

Observat.

(a) *Sæpè tertia persona verbi Kal, in passiva significat. usurpatur, aut etiam impersonaliter redditur. ut:*

קָרָא לַבְּאֵר *vocatus est puteus.*

לֹא מָצָא *non inveniebatur. Gen.* 2. 20.

(b) *Cholem per omnes personas servatur, præterquam in tertijs. ut:*

יָגוֹרְתִּי *timui* Iob. 3. 25.

יָכְלוּ יָכְלָה.

Sub secunda radicali, pro (ֵ) *aliquando est* (ֶ)

Plur. פְּקֻדוּ
פְּקֻדֵיהֶם הֵן
פְּקֻדֵיהֶן

יִרְדֶּהָיִךְ (·) vel (ׄ) us:
Pſal. 2. 7. שְׁאֵלֶתֶם. 1
Sam. 12. 13.

Regula XIII.

A præterito, fit Futuri primi, ſ. Imperativi ſecunda perſona maſculina, habens ſub prima radicali ſcheva, ſub ſecunda Cholem, vel (ֹ) ſæpe etiam (ֻ) à quâ cæteræ formantur, per literas poſtpoſitas. יִוָּנֶה ut:

Imperativus. *Sing.*
פְּקֹוד קַר פְּקֻדִי
Plur.
(b) פְּקֹדְנָה (a) פִּקְדוּ

Nota.
(a) *A* יִרְאוּ *fit* יְרֶאוּ *pro* יִרְאוּ *ad differentiam verbi* רָאָה.
(b) *Ante terminationem* נָה *vocalis quæ in ſecunda Maſculina finem obtinuit, manet.*

Regula XIV.

Ab Imperativo, fit Futurum ſecundum, per præformantes אִיְתַן retinetq; terminationē Futuri primi.

Futurum
אֶפְקֹוד קַר
תִּפְקֹוד תִּפְקְדִי
יִפְקֹוד תִּפְקֹוד
Plur.
נִפְקֹוד
(a) תִּפְקֹדְנָה תִּפְקְדוּ
יִפְקְדוּ

(a) *In futuro utroque ſyllaba* נָה *ſæpè apocopem literæ* ה *patitur, ut* תִּלְבַּשְׁן

Regula

Regula XV.

Infinitivus, cum Imperativo coincidit, nisi, quod in reduplicatione sui, vel cognati Verbi incipit à (ר) ut:

לוֹ יִשְׁקוֹל *Iob.* 6. 2.

Infinitivus.

פְּקוֹר

Extra conduplicationem hæc forma etiam aliquando venit.

הֲרוֹה יָלוֹד *Iob.* 15. 36.

Regula XVI.

Participium præsens, (dictum *Benoni*) primæ radicali habet appositum י sub secunda (ו)

Præteritum (dictum *Pahul*) sub prima habet (ו) secunda est cum (ו)

Participium.

Præsens. פּוֹקֵד

Præterit. פָּקוּד

Nota.

1. *Interdũ* Benoni, *sub prima radicali est cum* (ר) *more Chaldæorum, et vulgo Nomen verbale dicitur; ut:* נָהֵל *crescens.*

2. *Per* Pahul, *talis notatur passio, quæ adhuc durat:* (a) *et sic differt à significat. Part. Niphal.* ut (a) עִיר נִשְׁתֶּה (b) יִשְׁתּוֹר

Regula XVII.

Conjugatio Kal, cum sit mensura cæterarum, proinde ab hac omnes pendent, h. m.

Prima Passiva, dicta NIPHAL, assumit in præterito Characterem נ, manentibus punctis terminalibus.

Imperativus, accipit characterem ה cum (ּ) ſequente dageſch, et exit in (ֶ)

Benoni, retinet Character. Præteriti, et deſinit in (ִ).

Formæ NIPHAL.

Præteritum.

נִפְקַד נִפְקְדָה
נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתְּ
נִפְקַדְתִּי

Plur.

נִפְקְדוּ
נִפְקַדְתֶּם תֶּן
נִפְקַדְנוּ

Imperat.

הִפָּקֵד הִפָּקְדִי
הִפָּקְדוּ הִפָּקֵדְנָה

Futurum.

אֶפָּקֵד
תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי
יִפָּקֵד תִּפָּקֵד

Plur.

נִפָּקֵד
תִּפָּקְדוּ תִּפָּקֵדְנָה
יִפָּקְדוּ

Infinit.

הִפָּקֵד

Benon.

נִפְקָד

1 *Præteritum, aliquando terminatur in* ֽוּ. ut: נֶהֱפַךְ֫ *converſum eſt.*

2 *ſæpe ſub* א *pro* (ֱ) *eſt* (ֵ) ut: אֶבְנֶה *ædificabor.*

3 *Non rarò Infinit. retento Characterе præter. deſinit in* ֹת ut: נִכְסֹף *deſiderare.*

Regula

Regula XVIII.

Secunda Conjugatio Activa, dicta PIHEL, characterem habet Dageſch forte. Eſtq; ſignificatus intenſi.

Præteriti prima radicalis, *eſt cum* (•) *in reliquis temporibus cum* (-) *Terminatio eſt in* (ָ) *ſæpè etiam in* (ַ) ut: פִּלֵּג

Præteritum.

Sing.

פִּקֵּד	פִּקְּדָה
פִּקַּדְתָּ	פִּקַּדְתְּ
פִּקַּדְתִּי	

Plur.

פִּקְּדוּ	
פִּקַּדְתֶּם	תֶּן
פִּקַּדְנוּ	

Imperat.

פַּקֵּד	פַּקְּדִי
פַּקְּדוּ	פַּקֵּדְנָה

Futur.

אֲפַקֵּד	
תְּפַקֵּד	תְּפַקְּדִי
יְפַקֵּד	תְּפַקֵּד

Notæ.

1 *Verba hujus Conjugat. ut & tertiæ Hiphil frequenter permiſſionem, & declarationem tantum ſignificant. ut:* חִיָּה *vivificavit, i. e. ſivit vivere.* הִצְדִּיק *juſtificavit, i.e. juſtum declaravit*

2 Ad hanc Coniugationem pertinent. (a) *Verba tetragrāmata & pentagrammata: eundem n. modum inflexionis retinent. ut:*

(a) פָּרְשֵׂן *expandit.* סְחַרְחַר *palpitavit.*

(b) *Forma* לִשֵּׁן *ubi dageſch euphoniæ ergo excluſum, compenſatur per* וּ (*Vnae Grāmatici novam formam Pohel finxerunt.*)

(b) שׁוֹרֵשׁ *radices egit*

3. *Quatuor iſta, ſæpius deſinunt in* (ִ) *ut:*

כִּחֵשׁ כִּבֵּס כִּוֵּן דִּבֵּר

Plur.

Plur,
נִפְקַד
תִּפָּקְדוּ
יִפָּקְדוּ / תִּפָּקַדְנָה / יִפָּקַדְנָה

(a) *Infinitivus.*
פִּקֹּד

(b) *Particip.*
מְפֻקָּד

(a) *Hæc 4 in Infinit. habent* וּ *ut:*
קְוֹוֹה רָפוֹא קָפוֹא יָסוֹר

(b) *Participia extra primam conjugat. augentur à fronte, per* מ

Regula XIX.

Passiva PYHAL, per (ָ) aliquandoetiam per (ַ) ab Activa discernitur.

Secunda radicalis in tempore finito, assumit (-) *in Infinito* (ּ)

Præteritum.

Singul.

פֻּקַּד	פֻּקְּדָה
פֻּקַּדְתָּ	פֻּקְּדְתְּ
פֻּקַּדְתִּי	

Plur.

פֻּקְּדוּ	
פֻּקַּדְתֶּם	תֶּן
פֻּקַּדְנוּ	

Imperativ. deest.

Futurum.

אֶפָּקֵד	
תִּפָּקֵד	תִּפָּקְדִי
יִפָּקֵד	תִּפָּקֵד

Nota.

I *Etiam hæc conjugatio, habet Verba, quatuor vel quinq; distinctis elementis scripta, ut:*
אֻמְלַל *languidus fuit.*
חֻמְרְמַר *maximè turbidus fuit.*

II *Imperativo carent, verba in Puhal & Hophal.*

Eò quod istæ conjugationes, passionem significant, quæ ab alio infertur. Nemo autem potest imperare ut patiatur, quod non in ipsius est potestate.

Plur.

Plur.

נִפְקַד

תִּפְקְדוּ

יִפְקְדוּ / תִּפְקַדְנָה

Infinit.

פְּקוֹד

Particip.

מִפְקָד

Regula XX.

Tertia Conjugatio, Characterem haber ה præfixum.

Estq; ut plurimum, significatus transferentis.

Activa dicta Hiphil, Præteriti primam habet cum (·) reliquorum temporum cum (-) Secunda adsciscit sibi (ˈ.) vel (¨)

Præteritum.

הִפְקִיד הִפְקִידָה

הִפְקַדְתָּ הִפְקַדְתְּ

Pl. הִפְקַדְתֶּם הִפְקַדְתֶּן

הִפְקִידוּ

הִפְקַדְנוּ

Imperat.

הַפְקֵד הַפְקִידִי

הַפְקִידוּ הַפְקֵדְנָה

Futur.

Sing.

אַפְקִיד

fecit alius visitator

תַּפְקִידִי

תִּפְקִיד תִּפְקִידִי
יַפְקִיד תַּפְקִיד

Plur.

נַפְקִיד
תַּפְקִידוּ
יַפְקִידוּ } תַּפְקֵדְנָה

(a) *Infinit.*

הַפְקִיד

Particip.

מַפְקִיד

(a) *Præter morem, aliquando retinet formam præteriti. ut:*
הִמְלִיט Ies. 31. 15.

Regula XXI.

Passivæ HOPHAL, character habet (ֻ) vel (ֹ) Secunda radicalis in tempore finito, est cum (ַ) in Infinito cum (ָ) in Participio cum (ָ).

Præteritum

Sing.

הָפְקַד הָפְקְדָה
הָפְקַדְתָּ הָפְקַדְתְּ
הָפְקַדְתִּי

Pl.

הָפְקְדוּ
הָפְקַדְתֶּם הָפְקַדְתֶּן
הָפְקְדְנוּ

Futurum.

אָפְקַד
תָּפְקַד תָּפְקְדִי
יָפְקַד תָּפְקַד

Plur.

Plur.

נִפְקַד

תִּפְקְדוּ
יִפְקְדוּ } תִּפְקַדְנָה

Infinit.

הִפָּקֵד

Particip.

מִפְקָד

Regula XXII.

Quartæ Conjugationi HITPAHEL, præfigitur syllaba הִתְ Estq; significatus reciproci.

Originem ducit ex Infinitivo Pihel, unde (-) in omnibus personis sub prima; (¨) sub secunda, retinet.

Præteritum.

Ipse se visitavit

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדָה
הִתְפַּקַּדְתָּ הִתְפַּקַּדְתְּ
הִתְפַּקַּדְתִּי

Pl.

הִתְפַּקְּדוּ
הִתְפַּקַּדְתֶּם תֶּן
הִתְפַּקַּדְנוּ

Imperativus.

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדִי

Notæ.

1. ה *Syllabæ characteristicæ, in conjugando tollitur, cum ipsi aliqua formativa præponitur.* ת *vero, in literis* דטנת *sæpè per Dageſch compenſatur. ut:*

יִתְרַבְּאוּ *pro* יִתְהַרְבְּאוּ

2. *Si prima radicalis, fuerit ex ſibilantibus* זסצש, *literæ characteriſticæ* ת *præponitur* (a,) *& poſt* ז *in* ד (b) *poſt* צ *in* ט (c) *mutatur. ut:*

(a) חִסְתַּבֵּל *onerauit ſe*
(b) הִזְדַּמֵּן *præparauit ſe*
(c) הִצְטַדֵּק *juſtificauit ſe.*

הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקֵּדְנָה

Futurum.

אֶתְפַּקֵּד

תִּתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדִי

יִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד

Plur.

נִתְפַּקֵּד

תִּתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקֵּדְנָה
יִתְפַּקְּדוּ

Infinit.

הִתְפַּקֵּד

Particip.

מִתְפַּקֵּד

3. *Quatuor incipientia* (') *primam* (') *in cognatum* (ו) *mutant. Sutq;* יָדָה יָסַר יָכַח יָרַע *ut.* הִתְוַדָּה

4. *Terminatio etiam aliquando est in* (־) *ut:* אֶתְנַחֵם

CAPVT. III.

DE VERBIS ANOMALIS.

VErborum analogiam, sequitur Anomalia, cui his potissimum Regulis, obviam itur.

Regula XXIII. *Inchoata* א.

1. Cum א servile ex אותן præponitur א radicali, frequenter fit crasis. ut:

אָזַן pro אַאֲזִין ad formam אַפְקִיד

אָבַד pro אַאֲבִיד ad formam אַפְקִיד

2. Quinque subsequentia verba, semper primam syllabam Futuri Kal, faciunt Cholem. Suntque.

אָמַר

אָמַר Rarius hæc:
אָחַז
אָכַל
אָסַף
אָבַד
אָהַב
אָבָה
אָתָה
אָפָה

Sæpè etiam א *eſt latens in precedenti litera ut:*
הוֹסֵף
הוֹמְרוּ

Regula XXIV.

Literæ הֶאֱמַנְתִּי præpoſitæ dictioni, א & נ inchoanti, notandæ ſcheva, eam commutant. Et quidem:

1. Nun, niſi ſit ante Gutturalem, in Dageſch. ut:
נִנְּבְרוֹת pro נְנִבְרוֹת
2. Iod extra Kal, in Vav quieſcens.

Quieſcit autem ו *in Præterito ac Participio Nphal ac tota Hiphil, in* (ו) (a) *in Hophal, in* ו (b). *ut:*
(a) תּוּפַע
(b) מוּצָק

In Futuris autem Niphal, iod dageſchandum, mutatur in ו mobile. ut:
יִוָּלֵד.

3. At in Futuro Kal, prima jod uſitate ſub

Inchoata א *et* נ

Excepi. 1.

Etiam extra uſum Hemanthi (א) & נ *primæ literæ, aphæreſin patiuntur. idq;.*

(1) *Hæc quindecim Verba, primam literam thematis, in Imperativo Kal abjiciunt, & terminantur in* (ֶ) *vel* (ַ) *ſuntq;*

נָגַע יָרַד יָרֵע
נָסַע יָשַׁב יָהֵב
נָפַח יָרַשׁ יָלַךְ
נָשָׂא נָשַׁל יָצָא
נָתַן נָנַשׁ יָצַק

(2) *Hæc, in Infinitivo kal, primæ literæ jacturam faciunt: & deſinunt in* ת *penacut. præcedente gemino* (ּ) *Suntque.*

אִתֵּן

אֵיתָן in (ֵ) occultatur. (a) rarius in (ֶ) (b) accentu Metheg fulto. ut:

(a) נִיצָא

(b) יִרְתֵּנִי

נָפַח נָגַשׁ יָצַק יָלַד

נָשָׂא נָגַע יָרַד יָרֵע

נָתַן נָטַע יָרַשׁ יָלַךְ

יָשַׁב יָצָא

Quorũ postremũ in Infinit. facit תֵּת *& in paragoge* תְּנָה

II. *In his quinq; jod schevandum, in Hiphil quiescit in* (ֵ) ut:

הֵימִיר הֵיטִיב

הֵילִיל חֵימִין הֵינִיק

III. *Vndecim, jod schevatum, in dageſch vertunt. Sunt q;.*

יָרַע יָצַר יָצַב

יָקַץ יָצָת יצג

יָשַׁר יָנַח יָצַע

יָסַר יָצַק

IV. *Literæ* אֵיתָן *Verbi* יָכוֹל *fiunt mobiles in kal, per* וּ *ut:*

אוּכַל

תּוּכַל

יוּכַל

Obſervatio.

Duo hæc incipiencia ל, *anomaliam horum defectivorum imitantur.*

נָקַח

לָקַח *in Imper. facit* קַח *in Infin.* קַחַת *In ceteris temporibus formatur ab obsoleto* נָקַח

לָחַץ *in Præt. Niph. (idq; semel tantum) habet* נֶחְעַץ

Regula XXV. *Quiescentia Aijn Vau.*

Verba, quorum media thematis est Vau, in in Conjugatione prima & tertia, Aijn Pahal cũ precedenti puncto abjectum, *(a)* compensant vocali longâ, sub servili. *(b)* ut:

(a) חָנַן à חָן

(b) יָקוֹם à קוֹם

In secunda & Quarta, si Vau quiescens in ו maneat, tum loco Dagesch characteristici, Lamed Pahal solùm, *(a)* sin excidat, tum Aijn & Pahal simul, geminantur. *(b)* ut:

(a) הִמּוֹגֵג à מוֹג

(b) יְפָרְפֵר à פוֹר

Notæ.

Præteritum in tertia Kal, est cum (ֹ) *& accentu in penultima, ad differentiam Particip. rarius cum* (ֻ) *vel* (ִ). *Quæ puncta, tantum in tertijs personis manent. (a) In reliquis personis sub prima* (ַ) *obtinet. (b) Futurum Infinitivus sapè desinunt in* (ֹת).

(a) בִּשּׁוּ מֵהֶם לָעַד

(b) שַׁכְתָּ נֶחְתִּי

(2) In Niphal, hæc verba exeunt in (ָה) *(a) quod ante* ה *affor-mativum, quandoq; etiam in Hiphil retinent. (b). ut:*

(a) נָקוֹם à קוֹם

(b) הֲכִינוֹתָ à כּוֹן

לָקַח *in Imper. facit* קַח *in Infin.* קַחַת *In ceteris temporibus formatur ab obsolæto* נָקַח

לָתַת *in Præt. Niph. (idq; semel tantum) habet* נִתְּנוּ

Regula XXV. *Quiescentia Aijn Vau.*

Verba, quorum media thematis est Vau, in in Conjugatione prima & tertia, Aijn Pahal cũ precedenti puncto abjectum, *(a)* compensant vocali longâ, sub servili. *(b)* ut:

(a) חָגַג à חָג

(b) יָקוֹם à קוֹם

In secunda & Quarta, si Vau quiescens in וֹ maneat, tum loco Dagesch characteristici, Lamed Pahal solùm, *(a)* sin excidat, tum Aijn & Pahal simul, geminantur. *(b)* ut:

(a) תְּמוֹגֵג à מוֹג

(b) פָּרְפַּר à פּוּר

Notæ.

Præteritum in tertia Kal, est cum (ֹ) *& accentu in penultima, ad differentiam Particip. rarius cum* (ֻ) *vel* (וֹ). *Quæ puncta, tantum in tertijs personis manent. (a) In reliquis personis sub prima* (ַ) *obtinet. (b) Futurum Infinitivus sæpè desinunt in* (וֹת).

(a) בְּשׁוּב יְהוֹ לְעַ

(b) שָׁכְתִּי נֶחְתִּי

(2) In Niphal, hæc verba exeunt in (וֹ) *(a) quod ante* ת *affor-mativum, quandoq; etiam in Hiphil retinent. (b). ut:*

(a) נָקוֹם à קוֹם

(b) הָכִינוֹתָ à כּוֹן

3. *Duodecim ista verba, in Imperativo Hiphil, Aphæresin literæ characteristicæ patiuntur, (a) Tria in Præterito (b). ut:*

שִׂים לִין בִּין (a)
שִׂיחַ נִיר גִּיל
שִׂישׂ רִיב רִין
שִׂית שִׂיחַ חִיל
רִיבוֹתָ (b)
בִּינוֹתִי
רִיגוּם

Observatio.

Huc pertinent Verba, mediam literam (') habentia. (a) Sunt namque istæ literæ commutabiles, unde etiam fit, ut, quædam quorum ' in Kal abjicitur, in Pihel habeant (') mobile (b). ut:

(a) הֵמִיר מִיר הֵרִיק רִיק
(b) à קוּם fit קִיֵּם à חוֹב חִיֵּב

Regula XXVI. Duplicantia Aijn.

Verba, tertiam radicalem similem secundæ habentia in Coujugationibus non dagescatis, Aijn Pahal abjectum, sub servili vocali longâ, (a) & si vox in fine crescat,

Nota

1. *In ijs personis, quæ paradigmati perfecto scheva mutum substernunt, assumunt cholem (a) in Præteritis, & (b) (') in Futuris. (Ra-*

etiam

etiam per dageſch compenſant. ut:
(a) אֶת אֲשֶׁר אָחוֹן (b) חֲנוֹתִי

In Dageſchatis verò, loco dageſch characteriſtici, aut primam radicalem geminant (c) et ſecundæ poſt ponunt; aut (d) aſſumunt (וּ). ut:
(c) הִתְגַּלְגְּלוּ
(d) יְחוֹלֵל

tio quia Scheva mutum ſub dageſch locum non habet, hic autem tertia neceſſariò eſt dageſchanda. ut:
(a) הַזְכּוֹתִי
(b) סַכֵּינָה

2. *Dageſch Compenſativum in Niphal (ne duo fortia concurrant) aliquando excidit. ut:*
יְהֻמּוּ *pro* יְהֻמוּ

Regula XXVII. *Quieſcentia Lamed* ה

Radicale ה quieſcens IN FINE, requirit ante ſe in Præterito (ַ) in Imperativo (ֵ) Futuro & Benoni (ֶ) Infinitivus exit in וֹת וֹת In Pahul mutatur in (ָ)

IN MEDIO, ſyllabam terminans, mutatur in (ְ) quieſcens; (a) Inchoans, aut unâ cum puncto præcedenti abijcitur, (b) vel mutatur.

1. In (ְ) mobile, *idq; vel propter accentum di-*

Nota.

1 *Finita* ה *in Futuro utroq; (a) perpetuo cũ Vau converſivo, & particula* אַל, *(b) abſq; his, ut plurimum apocopen iſtius literæ, cum præcedentis puncti eliſione patiuntur.*
(a) אַל יִחַךְ
(b) צַו

Frequenter hoc caſu, literæ אֵיתָן *habent (ֵ) cum accentu (c) (idq; potiſſimum, ſi ſecunda raſtinctivum*

ſtinctivum, & tum præcedit (ֶ) (c) *vel ſolius euphoniæ cauſa, uſitatiſſimè præcedente* (ִ) (d).

2. In תּ vicarium, in *tertia fœminina Præteriti*, (e) *quod etiam aliquando deſideratur* (f).

(a) גָּלִיתָ pro גָּלְתָה
(a) בָּנִוּ pro בָּנְוּ
(c) יְשָׁלִיךְ
(d) הוֹנִיחֵן
(e) סָפְתָה
(f) עָשָׂת pro עָשְׂתָה
more Chaldæorum.

dicalis fuerit ex Begadcephat). *ut:*

(c) וַיִּפְתָּ

2. *Non rarò ſolum* ה *abijcitur, &* (ָ) *manens ad primam radicalem, cum accentu tranſit* (d): *quo etiam caſu vocalis brevis* (ַ) *in longam* (ָ) *mutatur.* (e) *ut:*

(d) יִרְבּ יִגֶּל
(e) וַתִּלֶּהָ וַתֶּלֶא

3. *Specialiter quædã in Hiphil habent duplex* (ָ) *inſtar Nominũ ut:*

וַתֶּרֶב
הֶרֶף
תֶּמֶס

Regula XXVIII. Quieſcentia Lamed א.

Finita א, ſequuntur paradigma קָרָא niſi, quod ubicunq; debeant ſcheva terminante inſigniri, quieſcunt in Kal (exceptis 4) in (ַ) (a) in reliquis in (ָ) (b).

Nota.

Aliquando reperiuntur, cum defectu. ut:

יָצָתִי
מָלֵתִי

(a)

(a) מָלֵאתְ מָלֵא
טָמֵאתִי טָמֵא
שָׁנֵאוּ שָׁנֵא
יְרֵאתֶם יָרֵא
(b) נִמְצֵאתָ
מְצֵאתָ

Regula XIX.

Literæ eædem si concurrant, prior radicalis schevata, deficit in Dagesch forte. ut:

חִתַּתְתַּנִי pro חִתַּתַּנִי
נָתַּנְנוּ pro נָתַּנְוּ

Analogum quid habet Verbum נָתַן *quod tertiã schevatã in prima & secunda persona Præteriti Kal, eliminat. ut*

נָתַתִּי *pro* נָתַנְתִּי
נָתַתָּ *pro* נָתַנְתָּ

Regula XXX.

Ob commutationem literarum אהח, & Radicum cognatarum, formæ etiam confunduntur. ut:

שָׁלִיתִי pro שָׁלַוְתִּי
תִּסְלָה pro תִּסְלָא
יָשַׁם & הִשְׁבִּיתִים ex שׁוּב

Vsus hujus Regulæ est etiam in Nominum Radicibus investigandis. ut:

חָלָה à חָלִי
שָׁבָה à שְׁבִי

Anomaliæ Reg. 23. 24 25. 26. & 30. expressæ, comportunt Chal.

Caput. IIII.

De Nomine.

A *Verbis oriuntur Nomina*, idq; vel per ſolam variationem punctorum, ‘*a*, vulgò nomina Nuda dicta; vel per adjectionem alicujus literæ Heemanthicæ ‘*b*, vulgo Aucta; vel omiſſione alterius literæ; ‘*c*, vel geminatione alterutrius; ‘*d*, vel deniq; omiſſione & geminatione ‘*e*,. ut:

‘*a*, דָּבָר ex דָּבַר

‘*b*, מִדְבָּר ‘*c*, תֹּם ex תָּמַם

‘*d*, סַנְרִיר ‘*e*, אֲצָאִים à יָצָא

Regula XXXI.

Communiter Nominibus præfigitur He Demõſtrationis, ה vel *Emphaticũ*, per (.) ſequente Dageſch: reſpondetq; articulo vel Pronomini Demonſtrativo; ‘*a*, Non rarò etiam pleonaſticè tantum ponitur. ‘*b*. ut:

Nota.

Reſpuant ה *Emphaticum Nomina* 1. *Propria*, ‘*ſi non ſint locorum*, 2. *Affixis junĉta*, 3. *In regimine poſita*, 4. *Indefinitè rem ſignificantia. Hinc Apud Chaldæos etiam* א *Emphaticum ante Affixa præſcribitur.*

ᶜa, הַנַּעַר hic puer
ᶜb, לְבָבָם הָעֲרֵל cor illorum incircumciſum.

□ *Originem ſuam traxit ex pronomine tertiæ perſonæ* הוּא *unde cum Participijs præponitur habet uī Relatiui*

Plerunque à literis כלב extruditur, ipſius vocali reſiduâ. ut:

לְהָטִיר pro לָעוּר

Regula XXXII.

Fæmininum Genus à Maſc. fit per ה, & accentu in ultima; vel per cognatum ת, quod fit vſitatiſſimè in Participiorum Nominibus.

Neutium genus Hebræi non habent, *ſed pro eo utuntur fœminino abſoluto*, ᶜa, *nonunquam etiam maſculino* ᶜb, *ut:*

ᶜa, אַחַת שָׁאַלְתִּי unam petivi i. e. unum.

ᶜb, Non eſt טוֹב bonus i. e. bonum.

Notæ.

1. *Literam* ת *ſi præcedat duplex, vel unicum* ׳ *vox fit Milhel, ſi* ׳. *vel* ו *manet Milra.*

2. *Cum* ה *generis afformativum geminatur, auxeſis notatur (quæ forma fœminorum eſt ex Chaldæica Emphatica* תָּא*), ut:*

עִוָּלָתָה *omnimoda nequitia.*

עֲפָתָה *maximè obſcura.*

Regula XXXIII.

Flixio Nominum non fit per Caſus, *ſed per omnes motus, manet poſitio Recti.*

Notæ.

Si אֶת *jungatur Verbis paſſivis aut Intrāſitivis*

In

In obliquis tamen adhibetur ל *quod modo Genit. modo Dativum;* & אֶת *quod Accusativum;* ב *Ablativum quandoq; notat.*

Nominativum designat. ut:

בְּהִוָּלֵד אֶת יִצְחָק

Cum natus esset Isaacus.

Comparatio *fit vel per particulas* יֹתֵר & מְאֹד *vel per* מִן & ב. *Illæ notant Comparativum; hæ Superlativum. ut:*

זְקֵנִים מִמֶּנּוּ *seniores illo.*

הַיָּפָה בַּנָּשִׁים *pulcherrima fœminarum.*

Regula XXXIIII.

Numerus Dualis est *eorum Nominum, quæ res geminas naturâ vel arte significant, & desinit in* יִם־, שָׁדַיִם *ubera.*

Notæ.

Quæ tantum Dualia sunt, numerantur à Grammaticis 17.

Regula XXXV.

Declinationes sunt duæ.

Prima est masculinorum; quæ pluralem à singulari format per יִם־. (*a*) *& aliquando, ex Chaldaismo per* ין־. (*b*)

(*a*) טוֹב *pl.* טוֹבִים

(*b*) מְלִין

(2) *Masculinum desinens in* ' *frequenter suum* ' *abjicit. ut:*

Notæ.

1. *Nomina formæ* גּוֹבַי *imitantur Syrorum formam constructam. ut:*

שָׂדַי שָׂדִים *agri pro*

שָׂרַי *principes.*

הָרַי *Montes.*

חַלּוֹנַי *fenestræ.*

יָדַי *manus.*

2 *Irregularia sunt*

נוֹ־

גוֹי pl. גּוֹיִם
כְּלִי כֵּלִים

in quibus (ִ) *in incremento commutatur in* (ֵ). *ut:*
גְּדִי pl. גְּדָיִים

Regula XXXVI.

SECUNDA, est fœminorum, quæ pluralem formant per וֹת abjecta terminatione ה.
עֲצָה pl. עֲצוֹת

II. Nomina harum formarum:
שַׁלְמָה חֲרִפָּה זְרָקָה
שִׁמְחָה pluralem habent formæ זְרָקוֹת

Notæ.

1. *Si finis sit in* ת *Heemanthicum, cum* (ַ) *gemino, prius* (ַ) *in* (ָ) *mutatur, posterius unâ cum* ת *removetur,* (a) *At si præcedat* (ַ) ת *manet* (b) *ut:*
(a) מַאֲכֶלֶת pl. מַאֲכָלוֹת
(b) שְׁבִית pl. שְׁבִיתִים

2. *Si à singulari fæmin. formatur Dualis numerus litera afformativa generis in* ת *transit. ut:*
שָׁנָה pl. שְׁנָתַיִם

Anomalia utriusque declinat.

Sunt pauca Heteroclita quorum Masculina in plur. exeunt in וֹת, (a) *fœminina in* ם. (b) *ut:*
(a) אָב pl. אָבוֹת (b) נְמָלָה pl. נְמָלִים

CAPVT. V.

DE PRONOMINE.

Pronomina ſunt duplicia, Integra vel Conjuncta.

Regula XXXVII.

Pronomina Integra ſunt hæc.

Primæ perſonæ	אֲנִי׳ *vel* אָנֹכִי׳	*Ego.*	*Com.*	
	נַחְנוּ *vel* אֲנַחְנוּ	*Nos.*		
Secundæ perſ.	אַתָּה *Tu.*	אַתֶּם *Vos.*	*Maſc.*	
	אַתְּ *Tu. f.*	אַתֶּן *Vos. fæm.*	*Fæm.*	
Tertiæ perſ.	הוּא *ille*	הֵם *illi*	*Maſc.*	
	הִיא *illa*	הֵן *illæ*	*Fæm.*	

Relativum eſt אֲשֶׁר *qui, quæ, quod.*

Interrogativum.	*Rei*	מָה	*quis? quæ? quod?*
	perſonæ	מִי	

Demonſtrativum אֵל זאת זוֹ זוּ זֶה

Regula XXXVIII.

Ex conjunctis Pronominib. unicũ eſt שֶׁ *Præfixum, cætera ſunt Affixa.*

שֶׁ venit & אֲשֶׁר *quod tamen non ſemper habet vim Relativi, ſed etiam Conjunctionis cauſalis. ut:*

שֶׁאֲנִי *quod ego.*

Notatur etiam aliquando cum (-) *(a) rarius cum* (:) *(b) ſemel ante* א *cum* (ֲ) *(c)*

(a) שֶׁרִּין *Iob. 19. 29*

(b) שֶׁהוּא *Eccleſ. 2*

(c) שֶׁאַתָּה *Iud. 6. 17*

Affixa *vocibus à ſine agglutinantur: quorum hæc Tabella.*

הִ illa	וְהוּא ille	הַ הָ tu.	נִי ego
ן הֵן illæ	ם הֵם illi	כֶּם כֶּן Vos	נוּ Nos
tertiæ Fæm.	Maſc.	2.dæ Fæ.Ma	1.per. Com.

CAPVT. VI.

De Particulis Inſeparabilibus.

HActenus fuit Vox Declinabilis. Indeclinabiles voces ſunt Particulæ, quæ vel ſunt Separabiles, de quibus alibi. vel Inſeparabiles.

Suntq; הוּךְ לְכֶם

Regula XXXIX.

He Erothematicũ præfigitur vocibus per -, ut: הַיֵּשׁ

Si ſequatur Gutturalis (a) vel ſcheva (b) aut etiam Dageſch (c) tum privatur (-) ſuo ſcheva. ut:

(a) הַחִנָּם an gratis?

(b) הַתְקַשֵּׁר an conſtringes?

(c) הַבְּמַחֲנִים an in caſtris?

Has Particulas chaldæi habent excepto Vau Converſivo.

Regula

Regula XL.

Vav eſt duplex : Converſivum & Copulativum.

Vau Converſivum Futuri, *præfigitur per* (-) *& Dageſch, accentu retracto. ut:*

וַיִּסֶּךְ *obtexit.*

Vau Converſivum Præteriti, *eſt cum* (ֽ) *(& dignoſcendum à Copulativo ex ſenſu.) ut:*

וְעָבַר *& tranſibit.*

Canon.

Vtrunque Vau tam Converſivum Præteriti, quam Copulativum, ante Labialem vel ſcheva tam aſſumit וּ (*a*) niſi pen acuta, vel monoſyllaba poſcat (ֽ) (*b*) ut:

(*a*) וּפָחַד *& expaveſcet.* (*b*) וָפַח *& laqueus.*

Regula XLI.

Literæ כְּלֵב vocibus præfiguntur per (ְ).

כ modo nota ſimilitudinis, modo Adverbium confirmandi; *cum Infinit. explicatur per poſtquam* (a) *Cum Pronomine* זאות *habet* (ֽ) *ut:*

כְּדַבֵּר *poſtquam locutus eſſet.*

ל *Nomini* junctum, notat *rem in quam tendit motus cum Infin. exprimitur per Gerundium in Di*

Notæ.

1. *In Infinit.* (*a*) *Niphal &* (*b*) *Hiphil, ſæpè extrudunt* ה *Characteriſticum. ut:*

(*a*) בְּהַחָלֹו *pro* בְּחָלֹו

לְהֵעָנוֹת *pro* לְעָנוֹת

(*b*) בְּהַגְלוֹת *pro* בְּגָלוֹת

2. *Ante affixa. excepto* ה *habent* (ֽ).

3. *Sæpè Syllabam expletivam* מו *aſſumunt.*

&

& Dum. ut:
עֵת הַשְׁלִיךְ *tempus proijci eum.*
לָלוּן *ad pernoctandum.*

ut:
לְמוֹ עֲצָתִי *ad consiliũ meum.*

Canon.

Voci monosyllabæ, aut dysyllabæ penacutæ ל præpositum, in Verbis semper habet (ֶ) (a) In Nominibus, nunc cum (ַ) nunc cum (ָ) notatur.

Excipe duo לְעֵרֹת *Gen.* 16. 3. לְצֵאת *Numer.* 33. 38.

ב *Præpos. In, cum Infinit. constituit Gerundium in Do. ut:*
בְּדַבֵּר *in loquendo.*

Regula XLII.

מ pro מִן (ex ê, de) præfigitur vocibus per (ַ) sequente Dagesch, quod, quando *locum non reperit,* (ַ) *in* (ָ) *compensativum mutatur.*

Cum Infinit. Negationem includit. (a) *Ante Nomina & Adverbia semper est cum ellipsi.* (b) *ut:*
(a) מִפְּקֹד *à visitando i. e. ne visitet.*
(b) מִמְּלֹךְ *ne sit Rex.*
מִמֶּנּוּ *Ne ăplius esset super eo.*

Caput. VII.

De Punctorum Mutatione.

Fvit Vocis Constitutio. Sequitur Punctorum in Voce Mutatio: quæ fit quinduplici de causa.

1. *Ob Schevaïm concursum.*
2. *Ob Punctorum affinitatem.*
3. *Ob literas Gutturis.*
4. *Ob Dagesch.*
5. *Ob Incrementum.*

Regula XLIII.

Schevaïm concursus, his moderatur Regulis.

Vsus huius Regulæ cum Nota 1. est etiam apud Chal.

Geminum Scheva ab initio, (in medio, post Syllabam perfectam) nusquam concurrit, sed prius in (.) aut etiam (-) vel (ֽ) idq; maximè propter Gutturales & Resch mutatur. ut:

כִּשְׁחִין

Notæ.

1. *Quando ratio formationis postulat, ut* Scheva posterius abijciatur, (*quod fit, dū litera quiescens illud tanquam heterogeneum punctum excludit*) *alterū, quod in vocalem transierat, remeat. ut:*

נַתְּהִי *pro* נַתְּהִיָה

2. *In forma* בִּרְכָה *posterius Scheva in incremento in Vocalem transit. ut:* בְּהֶמְתּוֹ *ex* בְּהֶמָתּ

Regula

Regula XLIV.

Segol vel (.) vicarium τῦ Scheva, antecedens literam Iod ratione formationis ſchevatam, poſterius Scheva proſcribit, quieſcente Iod in (.) vel (..). ut: Itidem apud Chal.

אֵינַק *pro* אִינַק

מֵישָׁרִים *pro* מִישָׁרִים

Regula XLV.

Scheva compoſitum non patitur poſt ſe Simplex (a) Proinde Cateph amittit vel ſuum ſcheva, (b) uel ſuam vocalem, (c) manente utroq; caſu compoſitionis ſigno, ſub præcedente litera. ut: Sic & apud Chal.

(a) *Ratio, quia ſic duo mobilia Schevaïm cõcurrerent.*

(b) מַעֲשֶׂךָ pro מַעֲשֶׂךָ

(c) וְהַפְכוּ pro וְהַפְכוּ

Regula XLVI.

Vocales illæ, quæ habent aliquam ſoni, vel picturæ affinitatem, inter ſe permutantur: Etiam in Chaldaiſmo.

1. *Segol in* (_) *ſub, vel ante tres Gutturales* עחה *quoties vox Milhel manet. ut:*

קֶרַח וּתְכַהּ *pro* קָרַח וּתְכַהּ

2. *Patach, vel in* (_) (a) *ante Gutturales cametſatas, vel in* (.) (b) *in quibuſdam Nominibus, in augmento. ut:*

(a) אֶתְנַחַם *pro* אֶתְנָחַם

(b) מִדָּה *ex* מָדַד

3. *Cholem* וֹ (ֹ) *& nonnunquam* (ו֑) *ſunt fratres. ut:*

יְחָקֹוּ *pro* יְחָקוּ זוּבָה *pro* זֵבָה

Regula XLVII.

Itidem in chaldaiſ. Literæ Gutturis, loco ſcheva ſimplicis inchoantis, perpetuo; terminantis, uſitatiſſimè compoſitum amant.

Et quidem ita, ut etiam præcedentem conſonam mibiliter ſchevandam, (*excepto* ֑) affini puncto punctuent. ut:

יַעֲטוֹף

Anomal.

1. *Accelerandæ vocis cauſa, x Gutturali ſæpè compoſitio exuitur.*

נֵיאמֹור

2. *Chateph* (ֲ) *in voce* אֲדוֹנָי *poſt* וכ֫ *exulat quieſcente* א *ut:*

בַאדוֹנָי

3. *Chateph* (ֳ) *in* אֱלוֹהַּ *ſub* וכ֫ *contrahitur in* (ֹ) *ut:*

הָאלוֹהִים

Regula XLVIII.

Communia ſunt cum Chaldæis. Dageſch impreſſum literæ, ſemper corripit præcedentem longam, non accentuatam. ut:

à לֵב fit לִבּוֹ ex לְבָב

2. Conſonæ Gutturis & Reſch, ab eo abhorrent; *ſed ejus defectum in vocali longâ compenſant. ut:*

Plerunq; tamen עחה *(maximè in Pihel) dageſch abſorbent.*

יְחַלֵּה

הָרָג

3. Non rarò ex litera ſchevata tollitur. (*Iod enim Futuri & מ Participij, nec non ultima mobilis vocali deſtituta, illud planè reſpuunt.*

4. *Euphoniæ ergo, Dageſch & ejus Vocalis brevis quandoq; in longam reſolvitur. ut:*

יִשַּׁל pro יִשְׁלַ֫

הַהַל pro הַהְלֵ֫

Ex adverſo, Vocalis longa in parvam & Dageſch, ſub literis ſervilibus, in Verbis ſecundam radicalem contrahentibus reſolvitur.

Regula XLIX.

Creſcente numero ſyllabarum, decreſcit quantitas punctorum, (*ut nempè pronunciatio fiat expeditior, idq; ſi Accentus ſedem mutet*). *Igitur.* Etiam non raro apud Chald.

1. Camets in penultima, *niſi includat Dageſch forte,* (*a*) (*quod ſit præcipuè in Nominibus ex Pihel deductis,*) *vel ultima terminetur* (*b*) *in* ה֫ *tranſit in* (ַ) (*c*) *ut.*

(*a*) עָרִיץ ex עָרִיצִים

(*b*) קָצָה ex קְצָוֹת

(*c*) חָסִיד ex חֲסִידִים

In plurali abſoluto, Declinationis ſecundæ (ֶ) *penultimâ manet. ut:*

אַרְבֶּה ex אַרְבָּקוֹת

2. Tzere *penultimum quandoque, ultimum ſemper, excepta forma* זֶה & פֶּה֫ *itemq; monoſyllabis, migrat in* (ַ) *ut:*

עֵצָה *pl.* עֲצוֹת

Hæc tria, cum Affixis regulæ parent.

בְּנִי בֵּן

שְׁמוֹ שֵׁם

יִשְׁכֶם יֵשׁ

3. Cholem formæ קֹדֶשׁ *in Motione* (*a*) *Duali Numero* (*b*) *& Affixione*, (*c*) *transit in Cametschatuph, In Declinatione* (*d*) *in* (ָ) *ut:*

(*a*) חָזְקָה חוֹזֵק (*b*) צָחֳרַיִם צוֹחַר

(*c*) אָזְנִי אוֹזֵן (*d*) פָּטָלִים פּוֹטַל

4. Segol penultimum, ante *ſocium* (*a*) *tranſit in* (ָ). Vltimum, *in Declinatione Maſculinorum* (*b*) *in* (ַ) *in Flexione Fæminiorum* (*c*) *It. in Duali numero* (*d*) *& cum Affixis* (*e*) *allevatur in* (ָ) *ut:*

(*a*) (*b*) מִלְכִים מֶלֶךְ

(*c*) כִּסְלָה כֶּסֶל (*d*) קַרְנַיִם קֶרֶן (*e*) צִדְקוֹ צֶדֶק

5. Formæ עֵץ & מָוֶת Nomina, in omni Incremento, abjecta media vocali, quieſcunt. (ʾ) in (ֵ) (ו) in (וֹ). ut:

תּוֹכָם תָּוֶךְ זֵיתִים זַיִת

Capvt. VIII.

De Affixione.

In Specie, Incrementum eſt vel Conſpicuum, quod præter Declinationem ſit manifeſtum in Affixione & Paragoge, vel Latens, vulgo dictum Regimen.

Regula L.

Terminata in ו & י *propter vitandũ concurſum vocalium*, Affixa ſimpliciter adſciſcunt ‘*a*,.

ra & apud Chaldæos.

In Conſonam exeuntia punctis indigent ‘*b*, ut:

‘*a*,

‘a, פְּנֵיהֶם ‘b, פְּנֵיהֶן

2. *Fœmininum plurale ante Affixa aſſumit ’ ut:* אַחְיוֹתֵיהֶם | *Rarius id ſit ante* ם, *nunquam ante* ן. עֲבוֹתֵימוֹ

Regula L I. Affixa 1. Perſ.

Iod Nominale, *Singulari & Infinit. ſuffigitur per* (.) *Plur. excluſo ’ Multitudinis per* (-)

נ’ Verbale, *Maſc. Præterito per* (-) *Fœmin. per* (:) *reliquis per* (..).

Plurale נוּ *poſtulat in Præt.* (:) *in reliquis* (..) *at in Fœmin. Verborum* (:).

Regula L II. Affix. 2. Perſ.

ךָ Maſcul. *jungitur Nominib. Singularibus & Verbis per* (:) *Pluralibus per* (..)

ךְ Fœmin. *Singularib. & Verbis per* (..) *Plural per* (-) *cum ’ copulatur.*

כֶם כֶן *formæ conſtructæ ſaltem junguntur: Sing. per.* (:) *Plural. per.* (..)

Regula L III. Aff. 3. Perſ.

Vav Nominale, *cohæret Singularib. per* וֹ *Pl. per* (:)

הוּ Verbale, *pleriſq; per* (..) *ſolis Præter Maſc. per* (:) *Fœmin. per* (:)

ה Fœmin. *annectitur Nominib. ſingul & Verbis per* (:) *inſerto Mappik (quod tamen ſæpè deſideratur) Plural. per* (..) *ſubſcripto* (:)

ם, ן *adhærent per* (:) *ſolis Futur. per.* (..) | *Si Accentus fuerit in penultima* ם *eſt cum* (-)

הֶם

הֶן הֶם *Formæ conſtructæ copulantur. Sing. per* (ֶ) *Plur. per* (ַ)

Regula LIV.

Particulis ſeperabilibus agglutinantur Affixa inſtar vocum Declinabilium. Specialiter

אֵת *ſignificans* cum, ת *dageſchat.* (*a*) *notans Accuſativum,* (*b*) *matatur in* אוֹת. *ut:*

(*a*) אִתְּךָ *tecum*

(*b*) אוֹתִי *me.*

Excipe

Illa, quæ formis conſtructis copulantur. ut:

אֶתְכֶם *vos.*

אֶתְהֶן *illas.*

מִן *ut plurimum* מ *aſſumit, quod dageſchat.* & נ *abijcit. ut:*

מִמְּךָ *pro* מִנְּךָ

Regula LV.

Ob Affixa, in Vocibus fit vel { *Mutatio Punctorum tranſpoſitio Epentheſis.*

1. Mutantur Voces.

1. Ratione Conſonarum. namque.

1. *In Nominibus* ם *multitudinis Affixa proſcribunt. ut:*

דְּבָרִים *ex* דְּבָרֶיהָ

In Verbis (1) *Terminationes* ם. ן. (2) *ſyllabam afformativam* הָ *in* ו *mutant. ut:*

(1) בִּרְכָתָם *ex* בִּרְכָתָהּ

(2)

(2) תַּחְשְׁבָנִי ex תַּחְשְׁבָנָה

2. ה *affor mativum generis, in* ת *affixio vertit. ut:*
אַנְחָתִי ex אֲנָחָה
שִׁמְּתָהוּ à שָׂמָה

Notæ.

1. *Interdum ante affixum* הוּ, *dageſcatur* ת *in verbis, abjecto* ה *affixi. ut:*
שְׁוָפַתּוּ

2. *Aliquando hoc* ת *in Nominib. deſideratur. ut:*
עָרְמָתָם *pro* עָרְמָם

Regula LVI.

II. Ratione vocalium.

(1) CAMETS *ante penultimum, in prima (a) & ſecunda (b) perſona Præteriti ſing. mutatur in* (ֵ) *ut:*
'a, יָלַדְתִּי 'b, פִּקַּדְתֶּם

Vltimum, in Nominibus, בֶּן בֶּם *ante In Verbis, ante illa Affixa, quæ* (ִ) *terminans ante ſe exigunt, in* (ֶ) *tranſit.*

2 PATACH *ultimæ ſyllabæ in (a) tempore finito, in* (ָ) *tranſit. Ante Affixa (b) Gravia* הֶם בֶּן הֶם הֶן *manet. ut:*
'a, יִגְאָלֵהוּ 'b, פִּקַּדְכֶם

Notæ.

1. *In forma* פָּקַדְתָּ (ָ) *literæ* ת, *à vocali affixi extruditur. ut:*
מְלֵאתָנִי

2. *In paucis Nominib. in Dageſch reſolvitur. ut:* לְשַׁדַּי ex לָשַׁד

3. CHOLEM *formæ* פָּקוֹד *corripitur in* (ֹ) 'a, *vel*

vel in (ֵ) *si punctum Affixi sit* (ִ) ʿ*b*, *& in sua sede manet. ut:*

ʿ*a*, פְּקָדוֹ ʿ*b*, פְּקָדֵךְ

4. CHIREK *formæ* פְּרִי *transit in* (ִ) ʿ*a*, *Ante* הֶן חֶם *manet* ʿ*b*, *ut:*

ʿ*a*, פְּרִיוֹ בָּעֲנִי ʿ*b*, פְּרִיהֶן

5. SCHEVA *ex* (ְ) *profectum, resolvitur in* (ֲ) ʿ*a*, *Ex* ʿ.. *in tertia Præteriti in* (..) *redit* ʿ*b*, *ut:*

שְׁאוּנִי *ex* שָׁאוּ

אֲהֻבָתְהוּ *formæ* פְּקֻדָה

Nota.

Formæ פְּקַדְתָּ *scheva literæ affirmativæ in* (ʾ.) *mutatur. ut:*

לְבַבְתִּינִי *incordiasti me.*

Regula LVII.

II. Puncta transponuntur.

1. ʿ., *&* ʿ:, *in forma* פְּקֻדָה ʿ*a*, *&* פְּקִדוּ ʿ*b*, *ut:*

ʿ*a*, נְגָבֶהוּ ʿ*b*, פְּקֻדֶיהוּ

2, *Cholem formæ* פְּקוֹר *transfertur ad primam radicalem, & mutatur in* (ֻ.) (ֻ:) *ad secundam, ut:*

יְסֻרִי *ex* יְסוֹר

Regula LVIII.

III. Ob Affixa, Epenthesis fit. *Namque Nun Epentheticum dageschatum, cum* ʿ., *assumitur in Futurisante* יִ, *quod ipsum habet* יִ *ut:* יִקָּאֲנִי

2. *Idem Nun, sed schevatum, præcedente aliquando* (ַ) *ante* הוּ הָ נָהּ *solet assumi, & quandoquè in priorib. duob. per Dagesch compensatur. ut:*

תּוֹרָנְהוּ *pro* תּוֹרָהוּ

Caput. IX.

De Literis Paragogicis.

Literæ Paragogicæ ſunt 4. יוּנָה'.

Regula LIX.

Extra omnem ſignificationem, Iod otioſum *addi ſolet Nominibus,* ‘*a, Infinitivis;* ‘*b, ac Participijs:* ‘*e, ut &* Vav in Cholem quieſcens, *Regimini,* ‘*d, & Affixo* ם ‘*e, ut:*

‘*a,* לְסַסְתִּי *equitio* ‘*b,* לְהוֹשִׁיבִי *adcollocandum*

‘*b,* נִגְנַבְתִּי *ſurreptum* ‘*d,* חַיְתוֹ *beſtia.*

‘*e,* עֲבוֹתֵימוֹ *funes eorum.*

Regula LX.

Terminationes Verborum ’ *&* ו *aſſumunt* Nun Paragogicum, *ſub ſecunda radicali, quandoq; cum vocali longa, & Accentu in ultima.*

Etiam apud Chal.

Huc refer. הת מִהַתֵּן *à quod eſt à* נָתַן

Regula LXI. *Notæ.*

1. *In Præterito* ‘*a, & Imperativo* ‘*b, ſecunda perſona Maſculina; in Futuro* ‘*c, prima; It. tempus* ‘*d, Infinitivum, &* ‘*e* ‘ *Particip. frequenter habet* ה Paragogicum, *præcedente* ‘ ‚, *rariſſimè* ‘ ‚, *ut:*

1. ה *Paragog. in Verbis, puncta inſtar affixi mutat. Unde.*

ה *generis affermat. in* ת *vertitur; In forma* פְּקוֹד *puncta tranſponuntur.*

(a)

(a) נָתַתָּה *dediſti*
'b, זָכְרָה *memento*
'c, אֶשְׁכְּבָה *cubabo*
'd, לִשְׁמָרָה *ad cuſtodiẽdũ*
'e, בּוֹעֲרָה *ardens.*

2. *Nun & He paragogicum ſæpè manent ante Affixa.*
תָּכוֹאָה á תְּבוֹאֲחִךְ
תַּרְבָּאוּן á תְּרַבְּאוּנַנִי

2. *Pronomina, ſecundæ perſonæ* (1) *Maſculinum, tertiæ, pluralia* (2) *earumq; affixa,* '3, *ſæpè ſunt cum* ה *parag. ut:*

'1, הִנָּה הֻמָּה '2, אַתָּה
'3, לְרָתָנָה לְךָ *pro* לְרָתֵּן לָהּ *pro*

3. Nomina Loci & Temporis habent à fine ה cametſatum, dictum LOCALE, *ſignificans in, ad, verſus, facitq; voces penacutas. ut:*
צָפוֹנָה *verſus meridiem*

Nota.
Specialiter in quibuſdam ה *præponitur. ut*
הַשַּׁעַר *in portam.*
הַמִּדְבָּר *in deſertũ*

Canon.

Formæ בַּיִת ſi accedat ה paragog. '., tranſit in (ֵ) & Accentus in ante-penultima collocatur. ut:

בַּיְתָה לַיְלָה

CAPVT. X

DE REGIMINE.

FUit *Incrementum patens, ſuccedit* Incrementum Latens, *quod eſt* Regimen.

Regimen

Regimen dicitur, cum *vox in aliam vocem* quasi *transiens, efficit ut ea ipsi servat, hoc casu, cum substantivum, vel participium* (a) *regit post se alterum, ad modum Genitivi, ob quam Rectionem, prius Nomen rectum mutatur.*

1. Ratione Consonarū.

(a) *Status proprie est Nominum, unde quæ hactenus in Regim. ponuntur sunt Nomina. Participia degenerant in Nomina,* 1. *amisso tempore* 2. *in Regimine.* 3. *cum Affixis.*

Regula LXII. *Notæ.*

1. ם *multitudinis* (a) *si adsit,* (*sub quo etiam* (b) *Duale cōprehenditur*) *abjicitur, quiescente* (') *in* [..] *ut:*

(a) בְּעוֹתַי אֱלֹהַי

(b) בִּלְהֵי בִטְנִי *fœtus uteri mei.*

2. ה *Camets fatum, generis affirmativum, in* ת *transit.*

רִנַּת רְשָׁעִים *cantus impiorum ex* רִנָּה

1. *A Regula excipiuntur* שְׁנֵים עָשָׂר *&* שְׁהֵים עֶשְׂרֵה *in quibus* ם *manet.*

2. *Contractum* כִּי *duplicatur.* מֵימֵי שֶׁלֶג *aquæ nivales.*

3. *Contractio aliquando adhibetur, sequente Adverbio,* (a) *vel Infinitivo* (b) *tanquam Genitivo, vel Pronamine* [c] *Relativo* אֲשֶׁר *sive expresso sive subintellecto. ut:*

(a) אֲרֵי יוֹמָם

[b] בִּימֵי שְׁפוֹט

[c] בִּמְקוֹם אֲשֶׁר

II. Ratione Vocalium.

Regula LXIII.

1. CAMETS *in penultima corripitur in* (ָ) *in ultima in* [ָ] *ut:*

אַחְיוֹת *ex* אָחִיוֹת

דָּבָר *ex* דָּבָר

2. TZERE (*a*) *in penultima ante* ◌ְ, *nisi sit sub dageschata, allevatur in* (ֵ) ◌ְ*b*, *In ultima, præsertim si præcesserit* (ֶ) (*excepto* חֲמֵשׁ) *mutatur in* ◌ְ, *ut:*

◌ְ*a*, חֶשְׁבָּה *ex* חֵשְׁבָה

◌ְ*b*, חֶצֶר *ex* חֵצֵר

3. SEGOL *finale, ante* ה *transit in* ◌ְ, *ut:*

מְקֻוֶּה צוֹאן

Except.

1. *Si sit sub penultima dageschata.* 2. *si præcedat terminationes* וֹת *vel* יֹת 3. *si collocetur sub* מ *Heemanthico, secundâ defectivorum.* 4. *si sit sub penultima quiescentium mediæ* (ו) (*excepto* שָׁשׁוֹן & זָרוֹן) *tum* (ָ) *penultimum constanter manet. ut:*

1. בַּקָּשַׁת
2. נְוִית נָוֹת
3. מָסַךְ 4. קָמָה

Regula LXIV.

Sunt Nomina, quæ habent peculiarem formam Affixionis & Regiminis ab Etymologicâ.

1. Fæminina desinentia in ◌ָה quorum penultima est (ָ) quandoq; etiam (ַ) cum מ vel ת Heemantico ab initio, terminantur in duplex (ָת) sequente ת.

מַמְלַכְתּוֹ מַמְלָכָה

2. Nomen אִשָּׁה habet formam אֶשֶׁת

3. Forma קָהָל desinit in duplex (ָל)

4. פֶּה *facit in Affixione* פְּ *Quæ forma à Regimine, ſolo ſenſu diſtinguitur.* | *Cum Affixo primæ perſonæ,* (') *cacophoniæ evitandæ cauſâ tollitur.*

5. *Hæc tria* חֹם אָח אָב *in* (a) *Affixione & Regimine, ſemper aſſumũt* '. (*quod ab affixo* (b) *homogeneo extruditur;*) *retinentq;* (-) *immutatũ in Affixione, ad differentiam Regiminis.* (c) *ut:*

(a) אֲבִיךָ (b) אָבִי (c) אֲבִי

CAPVT. XI.

DE ACCENTIBVS.

ACtum eſt de Vocis Conſtitutione & Mutatione: Sequitur porro agendum de Diſtinctione, quæ fit per Accentum.

Iiſdem Accentib. diſtinctiones apud Chaldæos fiunt.

Accentus eſt vel Tonicus, *qui acuit Syllabam, vel* Euphonicus, *qui condecorat pronunciationem.*

Tonicus in ultima geſtatus, vocatur MILRA. (i.e. infra) in penultima, MILHEL. (i. e. ſupra).

Regula LXV.

SEDES *Accentus Nativa, his gaudet Regulis.*

1. Creſcente numero ſyllabarum, Accentus deſcendit ad ultimam. ut:

דְּבָרִים דְּבָרִים דְּבָרְכֶם

Excipe.

Si vox deſinat in terminationem verbalem תָּ תָ נוּ נָה נוּ הוּ נִי *aut affixum* מוֹ הָ נָה *ſemper Accentus relinquitur in penultima.*

2.

2. Omnes voces, quæ definunt in ſyllabam, ex duabus Conſonis mobilibus, & vocali longa mixtam, ſunt *Milra*. ut:

הַפְקֵד דָּבָר

Conſectarium.

Ergo (ֵ) *ultimæ ſyllabæ, ante conſonam mobilem, ſine Accentu Tonico breve eſt.*

3. Si duæ Poſtremæ ſyllabæ ſint æquales, ſunt voces paroxitonæ. ut:

לַיְלָה חוֹלִי

Si non ſint æquales, Accentus adhæret longiori ut: סֵפֶר מָוֶת	*Excipe.* *Sit ſuerit radicale* ה *ut* חוֹזֶה

Conſectar.

1. *Ergo literæ Serviles* הוי *in Præteritis & Futuris Verborum, relinquunt Accentum in pen ultima longa, aut dageſcata. ut:* יָסוֹבּוּ קָמוּ | *Excipe* בָּנוּ *ædificarunt, ad differentiam* בָּנוּ *intellexerunt.*

2. *Ergo* (ֵ) *ante dageſch forte, ſine Accentu Tonico breve eſt. ut:* חָנֵּנִי *miſermini mei.* | *Excipe* בָּתִּים *ædes; ubi Dageſch tollit ambiguitatem.*

4. Ante-pen-ultima Accentum poſſidet, cum penultima eſt breviſſima. ut:

פְּקוֹרְנָה לַיְלָה

Regula LXVI.

Sedes Accentus Accidentaria ſic habet.

1. *Dictio ſuâ naturâ Milra ſit Mihel, quando immediatè*

mediatè alius Accentus ſequitur. ut:

תֵּרֵד אֵשׁ *pro* תֵּרֵד אֵשׁ

2. *Dictio Milra, ſi fieri debet Milhel, has requirit conditiones.* 1. Vt Accentus retrahens non ſit diſtinctivus. 2. Vt finalis non ſit Quieſcens. 3. Vt vocalis pen-ultima ſit longa. 4. Vt illam alius Accentus non antecedat.

3. *Vav Converſivum Futuri, niſi præcedat Gutturalem, facit ex Milra, Milhel.*

E contra, Converſivum Præteriti, facit ex Milhel, Milra.

Conſectarium.

Propter vicinitatem & retractionem Accentus, vocales longæ ִי & (ֵ) in ultima, mutãtur in oppoſitas breves.

Regula LXVII.

Tonici Accentus, ratione officij *diſtinguuntur in Reges, Principes & Miniſtros.*

Reges ſunt *qui occupant ſtationes præcipuas, & diſtinguunt maximè, unde* Pavsæ *&* Diſtinctivi *Accentus vocantur. Suntq; 6.*

1. Silluk, ׀ *conſtituit periodum, unde in ultima, vel pen-ultima ſyllaba, ante* סוֹף פָּסוּק *collocatur.*

2. Athnach. ֑ *locatur in medietate plerorumquè verſuum, & conſtituit colon.*

3. Rebiang ֒ *punctum in medio literæ incubans, conſtituit Comma.*

4. Segolta ֓.

5. Sakeph-gadol ֧

6. Sakeph-katon ֥ *ſunt eiuſdem poteſtatis, & faciunt ſemi-colon.*

Vulgo dicuntur Reges Minores.

PRINCIPES *dicuntur, qui tenent loca ſecundaria, & diſtinguunt minutius, ſæpè tamen nihil prorſus faciunt ad ſenſum.* *Suntq;* 11.

1. Paſchta, ֙ *communem habet figuram cum Miniſtro Kadma, ſed ſitu differt. Ponitur ſemper in ultima.*

2. Sarka ֨ *in metro aliquando ſervit.*

3. Tevir ֛

4. Gereſch ֜

5. Teliſcha magna ֝ *eſtq; primæ literæ propius.*

6. Karne-para ֞

7. Paſer ֟

8. Tipcha ֠ *ferè ante ſingula Achnach & Sylluk collocatur.*

9. Gereſchaijm ֡

10. Schalſcheleth ֢ *ſemper initialis eſt.*

11. Iethib ֣ *miniſtro caret.*

MINISTRI *ſunt, qui Regibus & Principibus in continuanda oratione ſubſerviunt, eoſq; in Lectione præcurrunt, ut ſyllabas prompiè proferamus, uſq; ad eum locum, ubi Rex vel Princeps ſedet, qui diſtinguit.* *Suntq; octo.*

1. Munach ֤ *omnium officioſiſſimus.*

2. Mahpach ֥ *ponitur in fine vocis. Aliquando ſupernè notatur hoc modo* ֦

3.

3. Merca ֥ *inclinat ad Silluk & Tiphcha.*
4. *Cum duplicatur vocatur* Merca-cephula ֦
5. Darga ֧
6. kadma ֨ *ponitur ab initio vocum.*
7. Teliſcha parvum., ֩ *in ultima ponitur.*
8. Iareach-ben-jomo. ֪

Regula LXVIII.

Ratione ſitus, *dividuntur* in Præpoſitivos, *qui primæ vocis literæ ſemper adhærent, ut ſunt: Teliſcha major, & Iethib: & ſæpè in libris* אמת *Tiphcha.*

Et Poſtpoſitivos, *qui ultimæ apponuntur. ſuntq; Paſchta, Teliſcha minor, Sarka, Segoltæ.*

Poſtpoſitivi in voce Milhel geminantur, & prior tonum, poſterior ſedem ſuam propriam indicat, Paſta geminatur ſemper, reliqui ut plurimum. ut:

תֹּהוּ

Conſectarium.

Ergo Accentus Præpoſit. & Poſtpoſit etſi ſedem occupet in alia ſyllaba, tamen vim ſuam exerit in illam, ad quam per ſupra datam LXV regulam, pertinet.

Regula LXIX.

Accentus Diſtinctivi, imperium in puncta exercent.

Vnde.

1. *Accentus Tonicus diſtinguens, vocali longæ additus, ſcheva ſequens mobile, conſtituit quieſcens.*

2.

2. *Silluk & Athnach ferè semper, Rebiang & Zakeph-katon cum Tipcha usitatè, incidentes in (ֽ) mutant illud in (ֽ) Incidentes in (ֽ) Verborũ ultimæ, mutant illud in (ֽ) ut:*

pro פָּקַד֙ *in Pausa est* פָּקֵֽד׃

3. (ֽ) *pen-ultimum in vocibus sex punctorum, transit in (ֽ) si adfuerit Silluk vel Athnach: rarius cum cæteris ut:*

בְּצָר֙ *aurum selectißimum.*

4. *Scheva, in terminationibus verborum* הוּ׳ *reducitnr in punctum, ex quo prius natum erat.*

Ante affixum ה *mutatur in (ֽ)*

In forma פָּרַ׳ *&* רָפַ׳ *in vocalem transit (Excipe* חָצַ׳ *quod notatur cum (ֽ) ibi in (ֽ) hic in (ֽ)).*

5. *In his Particulis* אִתְּךָ עִמְּךָ לְךָ דְּךָ *puncta transponuntur.*

Accẽtus Euphonici, *sunt Metheg. & Maccaph.*

Regula LXX.

Metheg. syllabæ priori frænum injcit, ne nimis præceps ad accentum tonicum ruat. ut:

הָיְתָה

Pingitur linea perpendiculari infra literam, ְ *Scheva initiali præpositum, vocatur Gaia: Duabus vocibus interpositum (׀) appellatur Pesika; quod stipatum utrinq; servo Munach, dicitur Legarme.*

Consectar.

Conſectar.

Ergo (ֶ) abſq; Metheg. ante ſcheva ſimplex breve eſt.

Regula LXXI.

Maccaph, dictionem quam ſequitur, Accentu tonico privat: & puncta (ַ) & (ָ) in oppoſita parva mutat. *niſi vox deſinat in* אהוֹ, *vel terminetur in* וֹת, *aut etiam per Metheg frænetur.*

2. *Dictio ſi deſinat in* ה *camet ſatum, vel ſegolatũ, ſequenti primæ literæ habili imprimit Dageſch, dictum* Dachik *ut:*

3. * *Vocula* מָה *ante dageſchabilem mutat* (ָ) *in* (a) (ַ) *Ante* ע *&* ח *in* (ָ) (b) *ut:*

(a) מַה־בָּצַע

(b) מָה־עָשִׂיתָ.

Conſectar.

Maccaph eſt nota unionis: & fermè uſurpatur monoſyllaba antecedendente, aut ſequente. Pingitur linea tranſverſa. h. m. ־ *Nota. Etiam abſque Maccaph ejuſmodi copulatio fit. Nam vox pen acuta in* ה֗ *&* ה֣ *finita, primæ literæ dictionis ſequentis imponit Dageſch Euphonicum, dictum Athemerachik. ut:*

הֲהָיְתָה־זֹאת

* *Notat Moſora* מָה *pro* מָה *legi* XXIV. *locis, & ſic ſemper ante* ע *&* ח, *exceptis* VII. *quorũ V. cum* (ַ) *duo, cum* (ָ).

Ergo (ֶ) ultimæ ſyllabæ ante conſonam mobilem, ſequente Maccaph breve eſt.

FINIS.